

A tövisszűrő gébics (*Lanius collurio* L.) haszna és kára.

I.

A *Lanius collurio* L. táplálkozásának vizsgálatáról.

Irta: SZEÖTS BÉLA.

Alkalmaztatásom helyén, HADIK-BARKÓCZY ENDRE gróf tavarnai uradalmában múlt évben a pusztítandó káros madarak közé, lődj kítűzésével, a tövisszűrő gébics is bevétetett. Az irtásban magam is részt vettem s egyidejűleg az erdészeti személyzet által lőtt gébicsket is magamhoz kérttem. Már kezdetben feltűnt, mily kevés a lelöttek közt a nőstény s ez okból a nemeket is feljegyeztem. Kiderült, hogy a 150 holdnyi parkban május 10-től június 12-ig tartó irtás eredménye 107 hím és csak 11 nőstény volt. Az általam lőtt 63 darab gyomortartalmát pedig kivétel nélkül a bogárság szolgáltatta.

Ezidén a M. Kir. Ornithologiai Központtól azt a megbízást kaptam, hogy a mennyiben a gébicsirtás továbbra is megmarad, a gyűjtött gyomortartalmakat szakszerű vizsgálat céljából az intézetbe küldjem be. Egyben az Oriolus-fészkek alá köpetgyűjtés céljából kifeszített tüllháló alkalmazására is felhívtam. Mindkettőre vállalkoztam és a háló alkalmazását a gébicsfészkeknél is tervbe vettem.

A gébicsvizsgálatot e madár nálunk tartózkodásának egész idején folytattam, hogy táplálkozásának lehetőleg összefüggő, teljes képét kaphassam.

A gyomortartalmak dobozain az *aznapi időjárást is* jeleztem. Gondot fordítottam a tojók lövésére is. Ezek sokkal óvatosabbak és ravaszabbak a hímeknél. A május 7-től 24-ig lőtt első 50 gébicsnél a hímek és tojók számaránya nem mutat akkora különbséget, mint a múlt évben, de így is majdnem kétszer annyi a ♂, mint a ♀. Az 50 ingluvium hasznosának mutatja a gébicsket, mert a csere-

Nutzen und Schaden des Dorn-drehers (*Lanius collurio* L.).

I.

Untersuchungen über die Nahrung des Dorn-drehers.

VON BÉLA V. SZEÖTS.

Als Angestellter in der Herrschaft des Grafen ANDREAS VON HADIK-BARKÓCZY in Tavarna liess ich schon im vorigen Jahre den Dorn-dreher als schädlichen Vogel abschiessen und setzte auf denselben eine Schussprämie aus. An dem Abschuss nahm auch ich teil und wurden die durch das Forstpersonal erlegten Dorn-dreher gleichzeitig an mich eingeliefert. Schon gleich am Anfang fiel es mir auf, dass sich wenig Weibchen unter den erlegten Exemplaren befanden, weshalb ich auch bei jedem das Geschlecht notierte. Es stellte sich heraus, dass in dem 75 Hektar grossen Parke vom 10. Mai bis 12. Juni 107 Männchen und nur 14 Weibchen erlegt wurden. Der Mageninhalt der von mir erlegten 63 Exemplare bestand ausschliesslich aus Käfern.

Heuer erhielt ich von der Königl. U. O. C. den Auftrag, die gesammelten Mageninhalte, falls der Abschuss des Dorn-drehers auch heuer durchgeführt werden sollte, behufs fachgemässer Untersuchung dem Institute einzuliefern. Gleichzeitig wurde ich auch aufgerufen, behufs Sammelns von Gewöllen unter das Nest des Pirols ein Tüllnetz auszuspannen. Beide Aufträge wurden von mir angenommen und nahm ich mir vor, das Netz auch unter dem Dorn-dreherneuste anzubringen.

Die Untersuchungen über die Nahrung des Dorn-drehers wurden von mir während der ganzen Zeit des Hierseins unseres Vogels gepflogen, damit sich ein möglichst komplettes Bild derselben ergebe.

Auf den Mageninhalt-Etiketten wurde auch die *Witterung* angegeben, welche am Sammel-tage herrschte. Dem Abschusse der Weibchen wurde diesmal grössere Sorgfalt gewidmet. Dieselben sind viel vorsichtiger und schlauer als die Männchen. Bei den vom 7. bis 24. Mai erlegten 50 Dorn-dreheru zeigte sich diesmal kein so grosser Unterschied in der Anzahl der Männchen und Weibchen, wie im vorigen Jahre, doch war die Zahl der

bogárjárás alatt kizárólag e bogarakkal táplálkoztak.

A június 18-ig egybegyűlt újabb csoport öreg példányai közül 16 volt hím, 7 nőstény. Ez újabb 50 gyomortartalomban, úgy látom, csak egy esetben van egérmaradvány; a többi csupa bogár — lötétű, tüesök stb. — alkatrésze. Ez időben már négy gébicsfészek alatt feszítettem ki a köpetgyűjtő hálót. Ezekbe július folyamán bőven hullott a köpet, a melyek egyikében csontokat is találtam. Szeptember 8-áig 145 dobozra való gyomortartalom és köpet gyűlt egybe. E harmadik csoportban az elejtett nőstények száma 22% volt.

Eddigi észleleteim alapján az a véleményem, hogy a *Lanius collurio* L. fölött még sem lehet pélézát törni, mert csak a fiókák etetése alatt nyúlnak hébe-korba idegen fészkek fiókáihoz, de főtáplálékuk a köpetek tanúsága szerint még ekkor is a bogárságból telik ki.

A döntő szót a beküldött gyomortartalom szakszerű vizsgálatának eredményétől teszem függővé.

II.

Újabb adatok a tövisszűrő gébics (*Lanius collurio* L.) táplálkozásáról.

Irta: CSIKI ERNŐ.

Az *Aquila* 1904. évi XI. kötetének 280–288. lapján foglalkoztam a tövisszűrő gébics táplálkozásával, a M. Kir. Ornithológiai Központ gyűjteményében akkoriban volt 62 gyomortartalom alapján. Vizsgálataim alapján akkoriban kétségbevonam azt, hogy a tövisszűrő gébics táplálékát rovarokon kívül kisebb gerincesek (egerek, ciczkányok, madarak, hüllők, kételtűek) is képeznék. Az akkor megvizsgált anyag az ország különböző részeiből származott.

Ez alkalommal azzal a gazdag anyaggal óhajtok foglalkozni, melyet ID. SZEÖTS BÉLA úr gyűjtött Tavarna környékén és mely hivatva van az ő megfigyeléseit kiegészíteni. SZEÖTS

♂♂ noch immer fast doppelt so gross, als die der ♀♀. Laut den 50 Inguvien muss der Dornreher als nützlich betrachtet werden, weil sich in denselben — wir hatten Maikäferplage — ausschliesslich nur Maikäfer befanden.

Unter den bis zum 18. Juni eingelangten alten Vögeln waren 16 Männchen, 7 Weibchen. Die neuerdings eingesammelten 50 Mageninhalt enthielten lauter Grillen-, Käfer-, Maulwurfsgrillen- usw. Fragmente, nur in einem befanden sich, wie ich zu sehen glaubte, Mäusereste. Zu dieser Zeit hatte ich schon vier Netze behufs Sammelns von Gewöllen angebracht. Während des Monats Juli sammelten sich dort Gewölle in Menge und fand ich in einem derselben auch Knochen. Bis zum 8. September waren 145 Schachteln mit Mageninhalt und Gewöllen gefüllt. In dieser dritten Gruppe betrug die Anzahl der Weibchen 22%.

Laut meinen bisherigen Untersuchungen bin ich der Meinung, dass man den Dornreher doch nicht verdammen darf, indem sie sich nur während der Fütterungszeit hier und da an den Jungen anderer Vögel vergreifen, doch besteht ihre Nahrung auch zu dieser Zeit hauptsächlich aus Käfern.

Das entscheidende Wort muss noch von der genauen Untersuchung der eingelieferten Mageninhalt abhängig gemacht werden.

II.

Neuere Daten über die Nahrung des Dornrehers (*Lanius collurio* L.).

Von E. CSIKI.

Im XI. Band der *Aquila* (1904, p. 280–288) befasste ich mich mit der Nahrung des Dornrehers, nach dem Mageninhalt von 62 Exemplaren aus der Sammlung der Königl. Ung. Ornithologischen Centrale. Nach meinen damaligen Untersuchungen bestritt ich, dass dem Dornreher ausser Insekten auch kleinere Wirbeltiere (Mäuse, Spitzmäuse, Vögel, Kriechtiere und Lurche) zur Nahrung dienen. Das seinerzeit untersuchte Material stammte aus verschiedenen Gegenden des Landes.

Bei dieser Gelegenheit will ich mich mit jenem reichhaltigen Material befassen, welches Herr BÉLA SZEÖTS SEN. in der Umgebung von Tavarna sammelte und welches zur Ergänzung

összesen a tövisszűrő gébics 145 gyomortartalmát gyűjtötte és küldötte be a Magyar Királyi Ornithologiai Központnak. Ezt kiegészíti még három fészek alatt gyűjtött köpet.

A megvizsgált anyag, mely mind Tavarna környékéről való, a következő:

63.¹ 1911. V. 7. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

64. 1911. V. 9. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

65. 1911. V. 9. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F. (2).

66. 1911. V. 9. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

67. 1911. V. 9. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

68. 1911. V. 10. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

69. 1911. V. 11. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F. (2).

70. 1911. V. 11. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

71. 1911. V. 11. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F. (2).

72. 1911. V. 11. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F., *Valgus hemipterus* L., *Lacourmurinus* L.

73. 1911. V. 11. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

74. 1911. V. 11. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

75. 1911. V. 11. ♀ *d.* — Hymenoptera sp., *Epeira* sp.

76. 1911. V. 13. ♀ *d.* — *Melolontha hippocastani* F. (2), *Liophloeus tessellatus* MüLL., *Formica rufa* L.

77. 1911. V. 13. ♀ *d.* — *Melolontha hippocastani* F. (Kavics-szemecske).

78. 1911. V. 13. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

79. 1911. V. 13. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

80. 1911. V. 13. ♂ *d.* — *Hister cadaverinus* Hoffm., *Melolontha hippocastani* F.

seiner Beobachtungen dienen soll. Herr SZEÜTS sammelte den Mageninhalt von 145 Exemplaren des Dorndrehers und sendete dieses Material der Kgl. Ungarischen Ornithologischen Centrale ein. Dies ergänzt ausserdem das unter drei Nestern gesammelte Gewölle.

Das untersuchte Material, welches ausnahmslos aus der Umgebung von Tavarna stammt, ist folgendes:

81. 1911. V. 13. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

82. 1911. V. 14. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

83. 1911. V. 14. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F., *Camponotus pubescens* F. (2).

84. 1911. V. 16. ♂ *d.* — *Melolontha vulgaris* F., *Liophloeus tessellatus* MüLL. (2), *Stenobothrus* sp.

85. 1911. V. 17. ♀ *b.* — *Melolontha hippocastani* F., *Liophloeus tessellatus* MüLL.

86. 1911. V. 17. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F.

87. 1911. V. 17. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F., *Limonius aeruginosus* OLL., *Harpactor iracundus* Scop.

88. 1911. V. 17. ♂ *d.* — *Melolontha hippocastani* F. (2), *Liophloeus tessellatus* MüLL.

89. 1911. V. 19. ♂ *e.* — *Ocyypus edentulus* Block., *Melolontha hippocastani* F., *Rhizotrogus aequinoctialis* Hbst.

90. 1911. V. 19. ♂ *e.* — *Gryllotalpa vulgaris* L.

91. 1911. V. 19. ♂ *e.* — *Aphodius luridus* F. var. *nigripes* F., *Melolontha hippocastani* F., *Tanymericus palliatus* F., *Aranearum* sp.

92. 1911. V. 19. ♀ *e.* — *Rhizotrogus aequinoctialis* Hbst.

93. 1911. V. 19. ♀ *e.* — *Melolontha hippocastani* F., *Camponotus pubescens* F. (12), *Formica rufa* L. (6).

94. 1911. V. 22. ♀ *d.* — *Harpalus aeneus* F., *Harpalus distinguendus* Duft. (2), *Melolontha hippocastani* F. (3), *Camponotus pubescens* F. (4), *Formica rufa* L. (2).

95. 1911. V. 22. ♀ *d.* — *Rhizotrogus aequinoctialis* Hbst., *Liophloeus tessellatus* MüLL. (2).

¹ Folytatólagos feltári szám. A gyűjtés napja és a nemi jegy után álló *d* betű derült időt, *b* borult időt és *e* esős időt jelent.

¹ Fortlaufende Inventarnummer. Ein *d* hinter dem Datum und dem Geschlechtszeichen bedeutet einen klaren, ein *b* einen bewölkten und *e* einen regnerischen Tag.

96. 1911. V. 22. ♂ *d.* — Harpalus aeneus F., Pterostichus cupreus L., Agonum viduum PANZ., Melolontha hippocastani F.
97. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Melolontha hippocastani F. (2).
98. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Harpalus distinguendus DUFT. (3), Gryllus sp.
99. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Melolontha hippocastani F. (2).
100. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Melolontha hippocastani F. (2).
101. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Melolontha hippocastani F., Gryllotalpa vulgaris L.
102. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Harpalus distinguendus DUFT. (4), Aphodius granarius L., Melolontha hippocastani F.
103. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Harpalus distinguendus DUFT. (4), Brachynnus explodens DUFT., Melolontha hippocastani F.
104. 1911. V. 23. ♂ *b.* — Melolontha hippocastani F.
105. 1911. V. 23. ♀ *b.* — Melolontha vulgaris F.
106. 1911. V. 24. ♂ *d.* — Harpalus distinguendus DUFT. (2), Pterostichus cupreus L., Melolontha hippocastani F. (2), Limonius aeruginosus OLIV.
107. 1911. V. 24. ♂ *d.* — Pterostichus cupreus L., Oecypus edentulus BLOCK., Melolontha hippocastani F.
108. 1911. V. 24. ♂ *d.* — Melolontha vulgaris F. (2).
109. 1911. V. 24. ♂ *d.* — Harpalus distinguendus DUFT. (2), Pterostichus cupreus L. (2), Pterostichus nigrita F., Melolontha hippocastani F.
110. 1911. V. 24. ♀ *d.* — Melolontha hippocastani F.
111. 1911. V. 24. ♀ *d.* — Harpalus aeneus F., Pterostichus cupreus L. (9), Melolontha hippocastani F.
112. 1911. V. 24. ♂ *d.* — Melolontha hippocastani F. (3).
113. 1911. V. 28. ♂ *d.* — Harpalus aeneus F. (2), Harpalus distinguendus DUFT., Staphylinus erythropterus L., Byrrhus pilula L., Melolontha hippocastani F., Capsidaram sp.
114. 1911. V. 28. ♂ *d.* — Melolontha hippocastani F., Gomphus sp.
115. 1911. V. 28. ♂ *d.* — Oecypus edentulus BLOCK., Melolontha hippocastani F. (3), Camponotus pubescens F. (2).
116. 1911. V. 28. ♂ *d.* — Melolontha hippocastani F., Exocentrus adpersus MULS.
117. 1911. V. 28. ♂ *d.* — Melolontha hippocastani F. (2), Hypera sp.
118. 1911. V. 30. ♂ *d.* — Silpha obscura L., Melolontha hippocastani F.
119. 1911. V. 30. ♂ *d.* — Harpalus aeneus F., Onthophagus fracticornis PREYSSL. (2), Gryllotalpa vulgaris L.
120. 1911. V. 30. ♂ *d.* — Onthophagus fracticornis PREYSSL., Melolontha vulgaris F., Gryllotalpa vulgaris L.
121. 1911. V. 30. ♀ *d.* — Harpalus distinguendus DUFT., Gryllotalpa vulgaris L.
122. 1911. V. 30. ♀ *d.* — Onthophagus verticicornis LAICH., Melolontha vulgaris F. (2), Dolycoris baccarum L., Araneorum sp.
123. 1911. VI. 6. ♂ *d.* — Polydrosus sericeus SCHALL., Gryllotalpa vulgaris L.
124. 1911. VI. 6. ♀ *d.* — Anisodactylus sp., Melolontha vulgaris F., Tropinota hirta PODA., Epeira sp.
125. 1911. VI. 7. ♂ *d.* — Carabus sp. larva., Melolontha vulgaris F., Epeira sp.
126. 1911. VI. 7. ♀ *d.* — Abax ater VILL., Melolontha vulgaris F., Vespa vulgaris L.
127. 1911. VI. 10. ♀ *e.* — Cicindela campestris L., Onthophagus verticicornis LAICH., Onthophagus fracticornis PREYSSL. (2), Oniticeilus fulvus GOEZE., Tropinota hirta PODA.
128. 1911. VI. 10. ♀ *e.* — Onthophagus fracticornis PREYSSL., Aphodius fimetarius L., Melolontha vulgaris F., Philonthus sp., Apion sp., Formica rufa L.
129. 1911. VI. 10. juv. *e.*¹ — Harpalus smaragdinus DUFT. (2), Silpha obscura L., Hymenopterorum sp., Araneorum sp. (3—4).
130. 1911. VI. 10. juv. *e.* — Onthophagus vacca L. (2), Ochodaeus chrysomeloides SCHRNK. (2), Harpalus sp. (2).
131. 1911. VI. 10. juv. *e.* — Melolontha vulgaris F., Camponotus pubescens F. (3).
132. 1911. VI. 10. juv. *e.* — Rhizotrogus solstitialis L., Melolontha vulgaris F., Phytonomus sp., Microtus arvalis PALL. (nehány csontja és zápfoga. — Einige Knochen und Molarzahn).

¹ A 129—133. tételek alattiak 8 napos fiókák.

¹ Die unter Nr. 129—133 aufgeführten Exempare sind 8 Tage alte Junge.

133. 1911. VI. 10. *juv. e.* — *Onthophagus taurus* SCHREB. (2), *Melolontha vulgaris* F.
134. 1911. VI. 12. ♀ *d.* — *Harpalus distinguendus* DUF., *Ichneumonidarum* sp., *Aelia acuminata* L.
135. 1911. VI. 12. *juv. d.*¹ — *Pterostichus niger* SCHALL. (2), *Oodes helopioides* F.
136. 1911. VI. 12. *juv. d.* — *Melolontha vulgaris* F., *Otiorynchus* sp., *Epeira* sp.
137. 1911. VI. 12. *juv. d.* — *Pterostichus nigrita* F., *Melolontha vulgaris* F.
138. 1911. VI. 12. *juv. d.* — *Pterostichus cupreus* L., *Pedinus femoralis* L.
139. 1911. VI. 12. *juv. d.* — *Pterostichus niger* SCHALL., *Melolontha vulgaris* F.
140. 1911. VI. 12. *juv. d.* — *Pterostichus punctulatus* SCHALL., *Hernyó.* — Raupe.
141. 1911. VI. 13. ♂ *d.* — *Onthopagus fracticornis* PREYSSL. (4), *Melolontha vulgaris* F., *Camponotus pubescens* F.
142. 1911. VI. 13. ♂ *d.* — *Rhizotrogus solstitialis* L., *Camponotus pubescens* F. (2). *Palomena prasina* L.
143. 1911. VI. 13. ♂ *d.* — *Onthopagus vacca* L., *Onthopagus fracticornis* PREYSSL. (2), *Aphodius subterraneus* L., *Rhizotrogus aestivus* OL.
144. 1911. VI. 15. *juv. e.*² — *Pterostichus cupreus* L. (2), *Melolontha hippocastani* F., *Gryllotalpa vulgaris* L. (2).
145. 1911. VI. 15. *juv. e.* — *Pterostichus cupreus* L., *Harpalus* sp., *Gryllotalpa vulgaris* L. (3).
146. 1911. VI. 15. *juv. e.* — *Pterostichus cupreus* L. (2), *Pterostichus nigrita* F., *Melolontha vulgaris* F., *Gryllotalpa vulgaris* L. (4).
147. 1911. VI. 15. *juv. e.* — *Pterostichus cupreus* L., *Melolontha vulgaris* F., *Gryllotalpa vulgaris* L. (4), *Julus* sp.
148. 1911. VI. 15. *juv. e.* — *Pterostichus vulgaris* L., *Melolontha hippocastani* F. (2), *Gryllotalpa vulgaris* L. (3).
149. 1911. VI. 15. *juv. e.* — *Pterostichus vulgaris* L. (2), *Melolontha hippocastani* F., *Gryllotalpa vulgaris* L. (3).
150. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Pterostichus punctulatus* SCHALL., *Hernyó.* — Raupe.
151. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Silpha obscura* L., *Melolontha vulgaris* F., *Vespa vulgaris* L.

152. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Pterostichus vulgaris* L., *Silpha obscura* L., *Melolontha vulgaris* F., *Byrrhus pilula* L.

153. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Harpalus* sp., *Byrrhus pilula* L. (2).

154. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Melolontha vulgaris* F. (3), *Gryllotalpa vulgaris* L.

155. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Pterostichus vulgaris* L. (2), *Byrrhus pilula* L., *Pentatomidarum* sp.

156. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Pterostichus vulgaris* L., *Byrrhus pilula* L., *Gryllotalpa vulgaris* L.

157. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Silpha obscura* L., *Byrrhus pilula* L., *Gryllotalpa vulgaris* L. (2).

158. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Pterostichus* sp., *Silpha obscura* L.

159. 1911. VI. 18. *juv. b.* — *Silpha obscura* L., *Gryllotalpa vulgaris* L.

160. 1911. VI. 18. ♂ *b.* — *Pterostichus cupreus* L., *Melolontha vulgaris* L.

161. 1911. VI. 18. ♂ *b.* — *Harpalus aeneus* F., *Harpalus distinguendus* DUF. (6), *Staphylinus olens* MÜLL.

162. 1911. VI. 18. ♀ *b.* — *Harpalus* sp., *Ochodaeus chrysomeloides* SCHRNK., *Gryllotalpa vulgaris* L.

163. 1911. VI. 28. *juv. e.*³ — *Gryllotalpa vulgaris* L. (2). (Kavics. — Steinchen).

164. 1911. VI. 28. *juv. e.* — *Melolontha vulgaris* F., *Gryllotalpa vulgaris* L. (4).

165. 1911. VI. 28. *juv. e.* — *Harpalus* sp. (2), *Gryllotalpa vulgaris* L. (4), *Stenobothrus* sp.

166. 1911. VI. 28. *juv. e.* — *Melolontha vulgaris* F., *Gryllotalpa vulgaris* L. (2).

167. 1911. VII. 9. ♂ *d.* — *Camponotus pubescens* F. (2), *Stenobothrus* sp.

168. 1911. VII. 9. ♂ *d.* — *Cicindela germanica* L., *Tettix bimunctata* L., *Aphrophora spumaria* L., *Araneorum* sp. (2).

169. 1911. VII. 11. ♂ *d.* — *Pterostichus cupreus* L. (2), *Camponotus pubescens* F. (4).

170. 1911. VII. 11. *juv. d.* — *Pterostichus* sp., *Gryllus campestris* L.

171. 1911. VII. 13. ♂ *b.* — *Gryllotalpa vulgaris* L., *Homopterorum* sp.

¹ A 135—140. sz. alattiak egy fészekből való fiókák.

² A 144—159. sz. fiókák fészekből valók.

³ A 163—166. sz. alattiak fészekből való fiókák.

¹ Nr. 135—140 sind Junge aus einem Nest.

² Nr. 144—159 sind Junge aus Nest.

³ Nr. 163—166 sind Junge aus Nest.

172. 1911. VII. 15. ♂ *d.* — *Camponotus pubescens* F. (15), *Formica rufa* L.
173. 1911. VII. 15. *juv. d.* — *Cicindela germanica* L., *Ophonus azureus* DUFT., *Harpalus distinguendus* DUFT. (3), *Calathus fuscipes* GOEZE, *Stenobothrus* sp.
174. 1911. VII. 15. *juv. d.* — *Harpalus* sp. (2), *Anisodactylus spurcaticornis* DEJ.
175. 1911. VII. 18. ♂ *d.* — *Carabus* sp. larva, *Ophonus griseus* PANZ., *Harpalus distinguendus* DUFT. (3).
176. 1911. VII. 20. ♂ *d.* — *Camponotus pubescens* F., *Formica rufa* L. (3).
177. 1911. VII. 22. *juv. ♂ d.* — *Carabus* sp. larva, *Palomena prasina* L.
178. 1911. VII. 27. *juv. d.* — *Carabus cancellatus* ILL., *Silpha obscura* L., *Stenobothrus* sp.
179. 1911. VII. 28. ♂ *d.* — *Camponotus pubescens* F. (2), *Locusta viridissima* L.
180. 1911. VIII. 9. ♂ *b.* — *Stenobothrus* sp.
181. 1911. VIII. 9. *juv. b.* — *Ophonus calceatus* DUFT., *Stenobothrus* sp. (2), *Aelia acuminata* L.
182. 1911. VIII. 11. *juv. d.* — *Silpha obscura* L., *Stenobothrus* sp.
183. 1911. VIII. 11. *juv. d.* — *Amara communis* PANZ., *Lasius fuliginosus* LATR. (30), *Stenobothrus* sp.
184. 1911. VIII. 15. ♂ *e.* — *Ophonus azureus* DUFT., *Pterostichus niger* SCHALL., *Byrrhus pilula* L., *Stenobothrus* sp.
185. 1911. VIII. 15. *juv. e.* — *Pterostichus cupreus* L. (3), *Mycetochara axillaris* PAYK.
186. 1911. VIII. 15. *juv. e.* — *Camponotus pubescens* F. (3).
187. 1911. VIII. 17. *juv. d.* — *Ophonus pubescens* MÜLL., *Zabrus tenebrioides* GOEZE (2), *Aranearum* sp. (3).
188. 1911. VIII. 17. ♂ *d.* *Gryllus campestris* L., *Acridiidarum* sp., *Egéršzör* — *Mäusehaare* (*Microtus* sp.).
189. 1911. VIII. 22. *juv. d.* — *Ophonus griseus* PANZ., *Harpalus distinguendus* DUFT., *Pterostichus niger* SCHALL., *Stenobothrus* sp. (3).
190. 1911. VIII. 24. *juv. d.* — *Gryllus campestris* L. (3).
191. 1911. VIII. 28. *juv. d.* — *Gryllus campestris* L., *Stenobothrus* sp. (3).
192. 1911. VIII. 28. *juv. d.* — *Ophonus pubescens* MÜLL., *Harpalus smaragdinus* DUFT. (2), *Stenobothrus* sp. (2).
193. 1911. VIII. 29. *juv. d.* — *Camponotus pubescens* F. (3), *Gryllus campestris* L., *Stenobothrus* sp. (2).
194. 1911. IX. 1. *juv. d.* — *Ophonus pubescens* MÜLL. (3), *Harpalus distinguendus* DUFT. (2), *Stenobothrus* sp.
195. 1911. IX. 1. *juv. d.* — *Ophonus calceatus* DUFT. (3), *Camponotus pubescens* F. (4).
196. 1911. IX. 1. *juv. d.* — *Ophonus calceatus* DUFT., *Stenobothrus* sp.
197. 1911. IX. 1. *juv. d.* — *Ophonus calceatus* DUFT. (2), *Stenobothrus* sp. (3).
198. 1911. IX. 3. *juv. d.* — *Ophonus hospes* STRM., *Ophonus calceatus* DUFT., *Harpalus rubripes* DUFT., *Geotrupes vernalis* L. var. *autumnalis* ER., *Vespa germanica* L.
199. 1911. IX. 3. *juv. d.* — *Harpalus smaragdinus* DUFT., *Aphodius fimetarius* L., *Phytonomus punctatus* F., *Hernyó* — *Raupe*, *Stenobothrus* sp. (2), *Aelia acuminata* L. (2).
200. 1911. IX. 3. *juv. d.* — *Ophonus calceatus* DUFT. (4), *Geotrupes mutator* MARSH., *Hernyó* — *Raupe*, *Stenobothrus* sp.
201. 1911. IX. 3. *juv. d.* — *Ophonus pubescens* MÜLL., *Ophonus calceatus* DUFT. (2), *Larinus sturnus* SCHALL., *Stenobothrus* sp. (2), *Palomena prasina* L. (2).
202. 1911. IX. 4. ♂ *d.* — *Gryllus campestris* L. (2), *Stenobothrus* sp. (3).
203. 1911. IX. 5. *juv. d.* — *Ophonus pubescens* MÜLL. (2), *Ophonus calceatus* DUFT. (2).
204. 1911. IX. 5. *juv. d.* — *Zabrus tenebrioides* GOEZE. (2), *Silpha obscura* L.
205. 1911. IX. 6. *juv. e.* — *Ophonus hospes* STURM. (2), *Zabrus tenebrioides* GOEZE (2).
206. 1911. IX. 7. *juv. e.* — *Phytonomus* sp., *Vespa vulgaris* L. (8), *Camponotus pubescens* F. (4), *Hernyó* — *Raupe*.
207. 1911. IX. 7. *juv. e.* — *Zabrus tenebrioides* GOEZE, *Camponotus pubescens* F. (7).

Azonkívül a gyűjtött köpetek összetétele a következő volt:

I. 1911. VI. 13—27. *Silpha obscura* L., *Serica holosericea* Scop., *Rhizotrogus solstitialis* L., *Melolontha vulgaris* F., *Agriotes pilosus* Leske, *Vespa vulgaris* L., *Camponotus pubescens* F., *Cossus cossus* L. (hernyó — Raupe), *Demas coryli* L. (?).

II. 1911. VI. 27.—VII. 7. *Pterostichus vulgaris* L., *Ocypus edentulus* Block, *Silpha obscura* L., *Phosphuga atrata* L. var. *brunnea* Hbst., *Byrrhus pilula* L., *Otiorynchus lavandus* Germ., *Aegosoma scabricorne* Scop., *Stenobothrus* sp.

III. a) 1911. VI. 13—21. *Silpha carinata* Creutz., *Melolontha vulgaris* F., *Melanotus castanipes* Payk., *Liophloeus tessellatus* Müll., *Vespa vulgaris* L., *Gryllotalpa vulgaris* L., *Muridarum* sp. (Csont — Knochen).

III. b) 1911. VI. 13—21. *Emus maxillosus* L., *Necrophorus* sp., *Silpha carinata* Creutz., *Silpha obscura* L., *Phosphuga atrata* L., *Phosphuga atrata* var. *brunnea* Hbst., *Melolontha vulgaris*

A tövisszűrő gébics gyömörtartalmában tehát a következő állatok voltak találhatóak:

Die Zusammenstellung der gesammelten Gewölle war folgende:

F., *Otiorynchus orbicularis* F., *Liophloeus tessellatus* Müll., *Vespa germanica* L., *Formica rufa* L., *Gryllotalpa vulgaris* L., *Muridarum* sp. (Csontok — Knochen).

III. c) 1911. VI. 21—23. *Pterostichus vulgaris* L., *Staphylinus erythropterus* L., *Necrophorus vespillo* L., *Silpha carinata* Creutz., *Silpha obscura* L., *Phosphuga atrata* L., *Melolontha vulgaris* F., *Vespa vulgaris* L., *Araneorum* sp.

IV. a) 1911. VI. 13—20. *Ophonus griseus* Panz., *Pterostichus punctulatus* Schall., *Pterostichus eupreus* L., *Pterostichus vulgaris* L., *Necrophorus vespillo* L., *Silpha obscura* L., *Melolontha vulgaris* F., *Helix* sp. (juv.).

IV. b) 1911. VI. 20—27. *Harpalus distinguendus* Duft., *Emus maxillosus* L., *Silpha carinata* Creutz., *Phosphuga atrata* L., *Phosphuga atrata* var. *brunnea* Hbst., *Melolontha vulgaris* F., *Agriotes sputator* L., *Cleonus* sp., *Helix* sp. (juv.).

Im Mageninhalt des Dorndrehers waren also folgende Tiere zu finden:

Emlősök (Mammalia).

Mezei poczok. — *Microtus arvalis* Pall.

Muridae sp. ?

Puhatestűek (Mollusca).

Helix sp. juv. (2 eset. — 2 Fälle).

Rovarok (Insecta).

a) Bogarak (Coleoptera).

Cicindela campestris L.
— *germanica* L. (2 eset. — 2 Fälle).
Carabus cancellatus Ill.
— sp. larva (3 eset. — 3 Fälle).
Oodes helopioides F.
Ophonus azureus Duft. (2 eset. — 2 Fälle).
— *griseus* Panz. (3 eset. — 3 Fälle).
— *pubescens* Müll. (6 eset. — 6 Fälle).
— *calceatus* Duft. (8 eset. — 8 Fälle).
— *hospes* Sturm. (2 eset. — 2 Fälle).
Harpalus aeneus F. (7 eset. — 7 Fälle).

Harpalus distinguendus Duft. (16 eset. — 16 Fälle).
— *smaragdinus* Duft. (3 eset. — 3 Fälle).
— *rubripes* Duft.
— sp. (6 eset. — 6 Fälle).
Anisodactylus spureaticornis Dej.
— sp.
Amara communis Panz.
Zabrus tenebrioides Goetz. (4 eset. — 4 Fälle).
Pterostichus punctulatus Schall. (3 eset. — 3 Fälle).

- Pterostichus cupreus* L. (14 eset. — 14 Fülle).
 — *niger* SCHALL. (4 eset. — 4 Fülle).
 — *vulgaris* L. (8 eset. — 8 Fülle).
 — *nigrita* F. (3 eset. — 3 Fülle).
 — sp. (2 eset. — 2 Fülle).
Abax ater VILLA.
Calathus fuscipes GOEZE.
Agonum viduum PANZ.
Brachynus explodens DUFT.
Emus maxillosus L. (2 eset. — 2 Fülle).
Staphylinus erythropterus L. (2 eset. — 2 Fülle).
Oeypus olens MÜLL.
 — *edentulus* BLOCK (4 eset. — 4 Fülle).
Philonthus sp.
Necrophorus vespillo L. (2 eset. — 2 Fülle).
 — sp.
Silpha earinata CREUTZ. (4 eset. — 4 Fülle).
 — *obsura* L. (15 eset. — 15 Fülle).
Phosphuga atrata L. (4 eset. — 4 Fülle).
 — — var. *brunnea* HERBST (3 eset. — 3 Fülle).
Hister cadaverinus HOFFM.
Byrrhus pilula L. (8 eset. — 8 Fülle).
Onthophagus taurus SCHREB.
 — *vaeca* L. (2 eset. — 2 Fülle).
 — *fracticornis* PREYSSL. (6 eset. — 6 Fülle).
 — *verticicornis* LAICH. (2 eset. — 2 Fülle).
Oniticellus fulvus GOEZE.
Aphodius subterraneus L.
 — *finetarius* L. (2 eset. — 2 Fülle).
 — *granarius* L.
 — *luridus* F. var. *nigripes* F.
Geotrupes mutator MARSH.
Geotrupes vernalis L. var. *autumnalis* ER.
Ochodaeus chrysomeloides SCHRNK. (2 eset. — 2 Fülle).
Serica holosericea SCOP.
Rhizotrogus aequinoctialis HERBST. (3 eset. — 3 Fülle).
 — *aestivus* OL.
 — *solstitialis* L. (3 eset. — 3 Fülle).
Melolontha vulgaris F. (30 eset. — 30 Fülle).
 — *hippocastani* F. (51 eset. — 51 Fülle).
Tropinota hirta PODA (2 eset. — 2 Fülle).
Valgus hemipterus L.
Laeon murinus L.
Limonium aeringosus OL. (2 eset. — 2 Fülle).
Melanotus castanipes PAYK.
Agriotes pilosus LESKE.
 — *sputator* L.
Mycetochara axillaris PAYK.
Pedinus femoralis L.
Otiorhynchus lavandus GERM.
 — *orbicularis* F.
 — sp.
Polydrosus sericeus SCHALL.
Tanymecus palliatus F.
Liophloeus tessellatus MÜLL. (7 eset. — 7 Fülle).
Cleonus sp.
Larinus sturnus SCHALL.
Hypera sp.
Phytonomus punctatus F.
 — sp.
Apion sp.
Aegosoma scabricorne SCOP.
Exocentrus adpersus MULS.

b) *Hártyásszárnyúak (Hymenoptera).*

<p> <i>Ichneumonidarum</i> sp.
 <i>Camponotus pubescens</i> F. (19 eset. — 19 Fülle).
 <i>Formica rufa</i> L. (7 eset. — 7 Fülle). </p> | } | <p> <i>Lasius fuliginosus</i> LATR.
 <i>Vespa vulgaris</i> L. (6 eset. — 6 Fülle).
 — <i>germanica</i> L. (2 eset. — 2 Fülle).
 <i>Hymenopterorum</i> sp. </p> |
|---|---|--|

c) *Lepkék (Lepidoptera).*

<p> <i>Cossus cossus</i> L. (hernyó. — Raupe).
Hernyó. — Raupe. (5 eset. — 5 Fülle). </p>	}	<i>Demas coryli</i> L.?

d) *Álrezeásszárnyúak (Pseudoneuroptera).*

- Gomphus* sp.

e) *Egyenesszárnyúak (Orthoptera).*

Gryllus campestris L. (7 eset. — 7 Fülle). sp.	Tettix bipunctata L.
Gryllotalpa vulgaris L. (24 eset. — 24 Fülle).	Acridiidarum sp.
	Stenobothrus sp. (25 eset. — 25 Fülle).
	Locusta viridissima L.

f) *Félszárnyúak (Hemiptera).*

Aelia acumina L. (3 eset. — 3 Fülle).	Harpactor iracundus Scop.
Dolycoris baccarum L.	Capsidarum sp.
Palomena pratina L. (3 eset. — 3 Fülle).	Aphrophora spumaria L.
Pentatomidarum sp.	Homopterorum sp.

Pókfélék (Arachnoidea).

Epeira sp. (4 eset. — 4 Fülle).	Araneorum sp. (6 eset. — 6 Fülle).
---------------------------------	------------------------------------

Százlábúak (Myriapoda).

Julus sp.

Ezek alapján a rovarokról mondottakat, úgy a mint azt első közleményemben közzétettem, mindenképen fenntarthatom és megerősíthetem.

Legfeljebb arra mutathatók rá, a mi az egy vidékről származó sorozatos anyag alapján volt megállapítható, hogy a töviszűrő gébics első sorban a nagy mennyiségben fellépő rovarokat fogyasztja el. Így május és júniusban táplálékát majdnem kizárólag a két cserebogár (*Melolontha vulgaris* F. és *hippocastani* F.) képezte, ennek fogytával pedig a lőtücsök (*Gryllotalpa vulgaris* L.) lépett előtérbe. Majd sorjában a *Silpha obscura* L., különféle növényevő futrinkák (*Harpalus*, *Ophonus*, stb.), augusztusban már a különféle sáskák, szöcskék, tücsökök és farontó hangyák kerülnek elő, szeptemberben pedig a rovarélet fogytával mindenféle fajta rovar, közöttük a vetésekre káros *Zabrus tenebrioides* GOEZE.

Az időjárásnak úgy látszik nincs nagy befolyása a táplálék összetételére.

A gerinczesekre vonatkozólag is szolgáltatott ez az anyag néhány adatot; két gyomortartalomban ugyanis a mezei poczok (*Microtus arvalis* PALL.) néhány csontját sikerült megtalálni. Azonkívül a köpetekben is találtam

Nach diesem kann ich das in meiner ersten diesbezüglichen Arbeit Gesagte über die Insekten nur bestätigen und aufrechterhalten.

Nachdem das ganze Material aus einer Gegend stammte, kann festgestellt werden, dass der Dorndreher in erster Reihe die in grösserer Anzahl auftretenden Insekten vertilgt. So dienen ihm im Mai und bis in den Juni hinein fast ausschliesslich nur die zwei Maikäfer (*Melolontha vulgaris* F. und *hippocastani* F.) zur Nahrung, mit dem Abnehmen derselben tritt die Maulwurfsgrille (*Gryllotalpa vulgaris* L.) in den Vordergrund. Nachher der Reihe nach *Silpha obscura* L., verschiedene pflanzenfressende Laufkäfer (*Harpalus*, *Ophonus*, etc.), im August aber auch schon die verschiedenen Geradflügler, im September aber mit Abnahme des Insektenlebens schon ohne Ausnahme allerlei Insekten, darunter der schädliche *Zabrus tenebrioides* GOEZE.

Die Witterung scheint auf die Zusammensetzung der Nahrung keinen Einfluss zu haben.

Dieses Material brachte schon einige Daten darüber, dass der Dorndreher mitunter auch kleine Säugetiere vertilgt; im Mageninhalt von zwei Exemplaren fanden sich nämlich einige Knochen und Zähne der Feldmaus (*Microtus*

valami egérfélének (*Muridae* sp.) néhány esontját. Ez a tény csak megerősíti a töviszúró gébics hasznos voltát.

Hogy a töviszúró gébics kisebb éneklő madarakat, vagy azok fiókáit is pusztítaná, azt ez a gazdag sorozatos anyag sem tudta igazolni.

III.

Lanius collurio L. mint fészekrabló.

Megfigyelésem egy érdekes együttfészkelési esettel kapcsolatban történt. Egy és ugyanazon bodzabokorban egy tengelicz fészket találtam öt kitollasodott fiókéval és a töviszúró gébicsét két tojással. Hogy a veszedelmes szomszédság dacára épségben maradt tengeliczfiókák sorsát továbbra is figyelhessem, a gébics fészket kísérletképen érintetlenül hagytam. Ámde néhány nap múlva már kifosztva találtam a tengeliczfészket s a szétszedett fiókák tolla a földön volt elszórva. A gébics hat tojását kotolta. Nyilvánvaló, hogy ő volt a fészekrabló; fészkalját azonnal megsemmisítettem.

A békési szanatóriumpark madárvilágában nagy pusztítást visz e madár véghez. Nagyon sok, a leghasznosabb madarak által lakott fészekről biztosan tudom, hogy a legkülönbözőbb korú fiókák elpusztítói ezek a gébicssek voltak.

ifj. SZABÓ SÁNDOR.

Alig szárnyra kelt kisposzáta-*Sylvia curruca* L.)-fióka, melyet a *Lanius collurio* L. tűzött a száraz fenyűgaly töviszerű esonkjára.

PAVLAS GYULA százados ajándéka Eperjesről.

11. ábra. — Abb. 11.

arralis PALL.). Ausserdem fanden sich auch im Gewölle einige Knochen irgendeiner Maus (*Muridae* sp.). Dies bestätigt auch die Nützlichkeit des Dornrehers.

Dass der Dorndreher auch kleinere Singvögel oder deren Junge vertilgt, fand auch durch diese reichhaltige Serie keine Bestätigung.

III.

Lanius collurio L. als Nesträuber.

Meine Beobachtung geschah im Anschluss an einen interessanten Fall von Zusammen-Nisten. In dem nämlichen Hollunderstrauche fand ich das Nest des Distelfinken mit 5 befiederten Jungen und das Nest des Dornrehers mit 2 Eiern. Damit ich das weitere Los der trotz der gefährlichen Nachbarschaft unversehrt gebliebenen Jungen des Distelfinken weiter verfolgen könne, liess ich versuchsweise das Nest des Dornrehers diesmal noch stehen. Nach einigen Tagen jedoch war das Stieglitznest geplündert, die Federn der aufgefressenen Jungen lagen zerstreut am Boden. Der Dorndreher brütete auf 6 Eiern. Es lag auf der Hand, dass er der Täter war; seine Brut zerstörte ich.

In der Vogelwelt des Sanatoriumparkes zu Békés richtet dieser Vogel grosse Vernichtungen an. Von vielen, den nützlichsten Vogelarten angehörenden Nestern weiss ich ganz bestimmt, dass deren sich im verschiedensten Alter befindlichen Bruten von den Dornrehern vernichtet wurden.

ALEXANDER SZABÓ jun.

Kaum flügge gewordenen Junges der Zaungrasmücke (*Sylvia curruca* L.), vom *Lanius collurio* L. auf einen dornartigen Fichtenast aufgespießt.

Geschenk des Hauptmannes JULIAN PAVLAS in Eperjes.

A töviszűrő gébics a szabadon fészkelő madarak fiait pusztítja esős időben.

Salgótarján, 1910.

GAJDÓCZKY JÁNOS.

Szenczinegét rabló töviszűrő gébics.

Veszprém városa közepén lévő lakásom udvarán, az ablakomtól alig két lépésnyire lévő szőnyegporló oszlopára helyezett A-jelű műoduba, nagy örömmre, szenczinege települt ezidén. A fiókák etetése idején egyszer csak a töviszűrő gébics hangja ütötte meg fülemet. Kimegyek az udvarba és elzavarom a gébicset, a mely a szomszéd kerítésére szállt. Az etetésből érkező himczinege ugyanoda szállt s onnan a gébics a szemem láttára kapta el. Soha többé vissza nem jött. Párja sokáig hívogatta, de utóbb beleélte magát a magányos kötelességteljesítésbe és végtelen szorgalommal nevelte fel kicsinyeit.

KARÁCSON GÉZA.

Jegyzet. Ebből a látszólagos ellentmondásból, mely a gyomortartalom-vizsgálatok és a szabadban szerzett észleletek fenti sorozata közt mutatkozik, az tűnik ki, hogy a töviszűrő gébics táplálkozásának felderítésére *egy esztendő és egy terület még ily beható kutatás mellett sem elegendő.*

Az a körülmény ugyanis, hogy a tavarnai gébicsek ezidén nem vetemedtek fészekrablásra, onnan is eredhet, hogy ott ezidén cserebogárjárás és utána is bőséges bogártermés volt s így e madarak a fiókaetetés esős, hideg napjain sem láttak rovarban hiányt.

Mert hogy a töviszűrő gébics alkalmilag madárfiat rabol, az tagadhatatlan. A kérdés csak az, mily mértékben teszi s minden vidéken egyformán űzi-e. nagy átlagban mekkora ez a kár, mily mértékben csökkenti rendes táplálékával hajtott hasznát? Erre pedig csak *különböző típusú esztendők során*

Der Dorndreher vertilgt die Jungen der Freibrüter, und zwar bei Regenwetter.

Salgótarján, 1910.

JOHANN GAJDÓCZKY.

Raub einer Kohlmeise durch Dorndreher.

In eine Nisthöhle A, welche kaum zwei Schritte von meinem Fenster, an den Pfahl des Teppichklopfergestells befestigt war, hatte sich in diesem Jahre zu meiner Grossen Freude ein Kohlmeisenpaar eingerichtet. Zu erwähnen ist hierbei, dass meine Wohnung inmitten der Stadt Veszprém liegt. Als schon Junge im Neste waren, vernahm ich auf einmal die Stimme des Dorndreher. Ich eile in den Hof hinaus und verscheuche den Dorndreher, welcher auf den Zaun des Nachbars flog. Das vom Füttern kommende Männchen des Kohlmeisenpaares liess sich ebendasselbst nieder, und wurde dort *von dem Dorndreher vor meinen Augen gepackt.* Die Meise kam nie wieder. Ihr Pärchen lockte sie lange, es lebte sich endlich doch in das alleinige Erfüllen der Elternpflichten ein und gelang es ihm auch seine Jungen mit unendlichem Fleisse grosszuziehen.

GÉZA V. KARÁCSON.

Anmerkung. Aus diesem scheinbaren Widerspruche, welcher zwischen den Mageninhalt-Untersuchungen und der obigen Reihe im Freien gemachter Beobachtungen besteht, stellt sich heraus, dass die Nahrungsfrage des Dorndreher während eines Jahres und auf einem Gebiete selbst bei solch eingehender Untersuchung nicht geklärt werden kann.

Dass die Dorndreher von Tavarna heuer keine Nesträuber waren, wurde vielleicht dadurch verursacht, dass dort heuer ein Maikäferjahr war, weshalb die Vögel auch während der Fütterungszeit bei kaltem regnerischen Wetter genügend Insektennahrung fanden. Denn dass der Dorndreher gelegentlich Vogeljunge raubt, ist unleugbar. Die Frage ist nur, in welchem Maasse er dies tut, ob er dies in allen Gegenden so macht, wie gross dieser Schaden im Durchschnitte ist, und in welchem Maasse er dadurch den Nutzen verringert, welchen er durch seine gewöhnliche Nahrung leistet? Diesbezüglich können nur während

és lehetőleg nagy területen szerzett észleletek adhatnak végleges feleletet. A vizsgálatot tehát folytatni kell, még pedig a pusztítás elkerülése céljából lehetőleg a köpetgyűjtő hálók széleskörű alkalmazásával s a fészkek környékén tövisekre tűzdelt zsákmánytartalék szemmeltartásával.

A végleges döntés előreláthatólag csak a túlszaporodás korlátozására fog utalni. Kiküldetésről természetesen szó sem lehet. Annál is kevésbé, mert a töviszúró gébics legszebb madaraink egyike, bokrosainknak valóságos ékessége, melyet már ez okból is, természeti emlékképpen is, meg kell tartanunk.

M. KIR. O. K.

verschiedener Jahre und auf möglichst grossem Gebietskomplexe vollführte Beobachtungen eine endgültige Antwort ergeben. Die Untersuchung muss daher fortgesetzt werden, und zwar behufs Vermeidung grösserer Vertilgungen womöglich mit der in erweiterten Kreisen durchgeführten Anwendung der gewöllesammelnden Netze, wobei jedoch auch die in der Umgebung des Nestes auf Dornen aufgespiesssten Bentereserven nicht vergessen werden dürften.

Das endgültige Resultat wird voraussichtlich nur auf Verhinderung der Übervermehrung lauten. Von einer Ausrottung darf natürlich keine Rede sein, und dies umso weniger, als der Dörndreher zu unseren schönsten Vogelgestalten gehört, eine wahre Zierde unserer Buschlandschaften bildet, und schon deshalb auch als Naturdenkmal erhalten werden muss.

KÖNIGL. U. O. C.